

23. 1. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Opt-in po 1. 1. 2016 a novela zákona o obchodních korporacích

Obchodní korporace, které vznikly před účinností zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obchodních korporacích“ či „ZOK“); tzn. před 1. 1. 2014, měly po tomto datu dvě možnosti buďto i) měly přizpůsobit své společenské smlouvy v rozsahu, ve kterém odporují donucujícím ustanovením ZOK nové právní úpravě, a to do 6 měsíců ode dne účinnosti ZOK, nebo ii) se mohly změnou společenské smlouvy podřídít novému zákonu o obchodních korporacích jako celku (tzv. opt-in či generální opt-in), a to do dvou let ode dne účinnosti ZOK.

Prvá možnost - tzn. změna pouze těch částí společenských smluv obchodních korporací vzniklých přede dnem účinnosti ZOK, které odporovaly donucujícím ustanovením ZOK, nebyla využívána nikterak hojně. Zato možnost druhá - tzn. opt-in, byla po počátečních rozpacích využívána velice hojně. Obchodní korporace se povětšinou nechtěly ocitnout ve stavu dvojkolejnosti, ke které by došlo v případě, kdy by se nepodřídily ZOK jako celku. Pak totiž nastane stav, kdy se vnitřní poměry takových společností řídí jejich společenskými smlouvami a tedy i obchodním zákoníkem, nejsou-li v rozporu s kogentními ustanoveními ZOK. Ta ustanovení společenských smluv takových korporací, která byla v rozporu s kogentními ustanoveními ZOK, se dle §777 odst. 1 ZOK zrušila automaticky - ex lege ; obchodní korporace je pod sankcí svého možného zrušení měly nahradit ustanoveními novými. Ke konci dvouleté lhůty, která se z povahy věci jevila jako prekluzivní, nastala (po počátečních rozpacích) takřka davová hysterie, kdy mnoho společností na poslední chvíli provádělo opt-in, který je navíc účinný až zveřejněním zápisu o podřízení se ZOK jako celku v obchodním rejstříku. Naštěstí tou dobou již fungovaly tzv. přímé notářské zápisy, které tento časový tlak pomohly řešit. Po 1. 1. 2016 nastal všeobecný rozkol v tom, jak postupovat v případech, kdy se chce obchodní korporace podřídít ZOK po uplynutí zákonné lhůty.

Ustanovení §777 odst. 5 ZOK totiž říká, že „obchodní korporace [...] se mohou nejpozději do 2 let od účinnosti tohoto zákona změnou svých společenských smluv podřídít tomuto zákonu jako celku“. S ohledem na dikci zákona někteří notáři odmítali po 1. 1. 2016 pořizovat notářské zápisy o valných hromadách obchodních korporací či o dohodách společníků, kterými se tyto podřizovaly ZOK jako celku, zatímco jiní tak činili, ale stávalo se, že místně příslušný rejstříkový soud takovou změnu s odkazem na uplynutí dvouleté lhůty zamítl. Těmto nejasnostem učinilo přítrž Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016 Cpjn 204/2015, které lhůtu v ustanovení §777 odst.5 ZOK označilo za pořádkovou a nikoliv za prekluzivní. Jakékoliv zdůvodnění povahy dané lhůty však v citovaném stanovisku absentuje, neboť se Nejvyšší soud ČR omezuje pouze na strohé konstatování této skutečnosti. Povaha lhůty však již od účinnosti zákona o obchodních korporacích vyvolávala mezi odbornou veřejností jisté pochybnosti. Někteří autoři ji považovali za nepřekročitelnou,[1] jiní se naopak přikláněli k tomu, že opt-in bude možný i po 1. 1. 2016,[2] a těmto dal fakticky Nejvyšší soud ve svém stanovisku za pravdu. Dvouletá lhůta tak byla zákonodárcem stanovena patrně za účelem urychlení procesu přizpůsobení se co největšího počtu obchodních korporacích ZOK.

Ve prospěch právního závěru o tom, že se nejedná o lhůtu prekluzivní, nýbrž o lhůtu pořádkovou, lze uvést ustanovení § 654 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, dle něhož „nebylo-li právo vykonáno ve stanovené lhůtě, zanikne jen v případech stanovených

zákonem výslovně.“ Zákon o obchodních korporacích výslovně proklamaci o zániku práva obchodní korporace na podřízení se ZOK jako celku neobsahuje. V této souvislosti je však nutné uvést, že ne vždy plyne to, zda se právo prekluduje přímo z doslovné dikce zákona, a že výslovným vyjádřením nelze rozumět vždy jen formulaci „jinak právo zanikne“, která je nasnadě.[3] Lhůta, jejíž uplynutí zánik práv a povinností nepůsobí je pak tzv. lhůtou pořádkovou.

A tak byla otevřena cesta podřízení se ZOK jako celku i po 1. 1. 2016 a rejstříkové soudy ve smyslu ustanovení §777 odst. 5 poslední věty ZOK zapisují údaj o tom, že se společnost podřídila zákonu o obchodních korporacích i dnes, po více než roce od uplynutí této lhůty. O tom ostatně svědčí i skutečnost, že ve formuláři pro podání návrhu na zápis změny zapsaných údajů do obchodního rejstříku je stále možné označit údaj o tom, že se obchodní korporace podřizuje ZOK jako celku.

Nadále však zůstala poměrně početná skupina obchodních korporací, která neučinila ničeho a nepřizpůsobila žádné ustanovení své společenské smlouvy ZOK. Přitom dle §777 odst. 2 ZOK takové obchodní korporaci hrozí již od 1. 7. 2014, že ji rejstříkový soud k takové změně vyzve se stanovením dodatečné lhůty ke změně a jejím marným uplynutím hrozí obchodní korporaci její zrušení a nařízení likvidace. Mezi odbornou veřejností však zůstává i nadále nevyřešena otázka, která ujednání společenských smluv společností vzniklých před účinností ZOK jsou v rozporu s jeho kogentními ustanoveními. Ani jsem se v praxi k dnešnému dni dosud nesetkala s případem, že by rejstříkový soud doručil nějaké společnosti výzvu se stanovením lhůty dle §777 odst. 2 druhé věty ZOK, natož s tím, že by rozhodl o zrušení takové společnosti a nařídil její likvidaci. Odhaduji, že se tak ani nestane.

Novela ZOK

Dne 14. 1. 2017 nabyl účinnosti zákon č. [458/2016](#) Sb. (dále jen: „novela ZOK“), který opět zavádí tzv. kodeterminaci. Kodeterminace znamená povinnost akciových společností, které mají více než 500 zaměstnanců v pracovním poměru, volit 1/3 členů dozorčí rady těmito zaměstnanci. Jedná se o prakticky totožné ustanovení s ustanovením §200 zrušeného obchodního zákoníku, pouze s tím podstatným rozdílem, že obchodní zákoník stanovil jako mez počet 50 zaměstnanců, a nikoliv 500. V průběhu legislativního procesu byl navrhován i střídmejší počet zaměstnanců, a sice 250. Tato hranice pak vycházela z Doporučení Evropské Komise 2003/361/ES týkajícího se definice mikropodniků, malých a středních podniků. Zákonodárce se však v závěru přiklonil k ještě vyššímu počtu zaměstnanců. V návaznosti na problematiku generálního opt-inu, o němž je pojednáno výše, je na místě uvést, že zejména akciové společnosti, které se ZOK jako celku dosud nepodřídily, měly a často stále mají ve stanovách upravenou participaci zaměstnanců na volbě členů dozorčí rady. Vzhledem k tomu, že taková ustanovení stanov nejsou v rozporu se zákonem o obchodních korporacích, musí se jimi taková akciová společnost i po rekodifikaci soukromého práva řídit.

Zvýšení limitu počtu zaměstnanců z 50 na 500 bude mít dle mého názoru ten efekt, že tzv. kodeterminace se bude vztahovat na daleko menší počet akciových společností a nebude tak zcela plnit proklamovanou funkci zaměstnanecké participace na fungování společnosti.

Právo volit členy dozorčí rady budou mít pouze zaměstnanci, kteří jsou ke společností v pracovním poměru. Podle přechodných ustanovení novely ZOK musí společnosti s více než 500 zaměstnanci v pracovním poměru uvést ujednání stanov a složení dozorčí rady do souladu s novelou ZOK do 2 let ode dne nabytí účinnosti této novely ZOK. Pokud tak neučiní, rejstříkový soud je k tomu vyzve a stanoví ve výzvě dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění této povinnosti, jinak může soud společnost i bez návrhu zrušit a nařídil její likvidaci.

Ačkoliv by se dalo očekávat, že součástí novely ZOK bude též změna ustanovení § 777 odst. 5 tak tak, aby bylo uvedeno do souladu s praxí rejstříkových soudů a ostatně i výše citovaným stanoviskem

Nejvyššího soudu, není tomu tak. Novela ZOK ostatně nijak nereaguje ani na jiný nedostatek daného ustanovení, a sice na nesprávnost použití pojmu „společenské smlouvy“. Vzhledem k tomu, že nelze na tento případ aplikovat ustanovení § 3 odst. 3 ZOK, doslovným jazykovým výkladem by mělo být přizpůsobení se ZOK jako celku akciovým společnostem již od počátku zapovězeno a mělo by se týkat jen společností s ručením omezeným, které mají společenskou smlouvu. Praxe však byla a je taková, že se opt-in provádí i u akciových společnostech. Takový postup považují za správný a odpovídající původnímu záměru zákonodárce.

Mgr. Lucie Tahotná,
advokátka

e-mail: kancelar@legalprague.cz

[1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol.. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2688 s. ISBN 978-80-7380-451-80.

[2] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 981 s. ISBN 978-80-7400-480-3.

[3] MELZER, F., TÉGL, P. a kol. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek III. § 419-654. Praha: Leges, 2014. 1077 s. ISBN 978-80-7502-003-1.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)

- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)